

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרֻשֶׁת וַיֵּצֵא

ו' כסלו תשפ"ה

הפטרה: ועמי תלואים. אשכ': ויברח יעקב

ברכת הלבנה ביום ראשון

יציאת שבת ר"ת: 17:34

גיליון 892

יציאת השבת:

17:14

ירושלים: 17:15

כניסת השבת:

16:03

ירושלים: 16:00

"לָחֶם לֶאֱכֹל וּבִגְד לִלְבֹּשׁ"

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

ההבטחות ליעקב לא היו דבר של מה בכך. אף שבמבט ראשון הן נראות בסיסיות ביותר. במדרש (בראשית רבה, ויצא, פרשה ע') מובא: "עקילם הגר נכנס אצל רבי אליעזר, אמר לו: הרי כל שבחו של גר, שנאמר (דברים י, יח): 'ואזהב גר לתת לו לחם ושמלה'. אמר לו רבי אליעזר: וכי קלה היא בעיניך דבר שנחבט בו זקן (יעקב אבינו) 'ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש' והושיטו (הקב"ה) לו לגר בקנה?" ההבטחה ל'לחם לאכול ובגד ללבוש' נראית כבסיסית וקטנה, אך באמת היא גדולה ועצומה.

בעניין זה, מסופר על רב אחד בדור הקודם, אשר היה חי בעוני רב וסבלו הוא ובני ביתו מחרפת רעב. ופעם בימי החורף, כשראה שתם האוכל בבית לקח את מעיל הפרווה אשר לו ומשכנו תמורת הלוואה דחופה לצורכי הבית הבסיסיים. כשהגיע חזרה לביתו כשהוא רועד בכל גופו ללא מעילו, אך עם ככר לחם למאכל לבני ביתו, אמר: עכשיו הבנתי היטב את תפילת יעקב אבינו שבקש: "ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש", ולא שהתקיים בו: "בגד לאכול", שהרי הוא היה צריך למכור את בגדו או למשכנו כדי שיהיה לו לחם לאכול. ומכאן כמה טובה כפולה ומכופלת שיש לכל אדם להודות לבורא עולם הנותן לו לחם לאכול ובגד ללבוש, ומוסיף לנו עוד כהנה וכהנה טובות, אפילו בשעת מלחמה, תודה לבורא עולם!

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

מלמד כי יציאת צדיק מהמקום עושה רושם

יעקב אבינו הולך בדרכו לחרן. ידוע חלומו המופלא של יעקב וגילוי ה' הנלווה אליו, אך לא רק בחלום היה גילוי אלא גם בעצם ההליכה.

בדרכו של יעקב אבינו לחרן שוקעת לו השמש והוא הולך לישון. קודם לכן יעקב אוסף ומסביבו אבנים. וברש"י: "עשן כמין מרזב סביב לראשו, שירא מפני חיות רעות. התחילו מריבות זו את זו. זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשן הקב"ה אבן אחת, וזהו שנאמר: 'ויקח את האבן אשר שם מראשותיו'". רבותינו למדו משינוי הלשון בפסוקים את הדבר המופלא הזה. בתחילה נאמר בלשון רבים "ויקח מאבני המקום" ולבסוף נאמר בלשון יחיד: "ויקח את האבן" מכאן שנעשו כל אותם אבנים לאבן אחת.

מוסר גדול יש במעשה זה, עד כמה הבריאה רוצה לעשות רצונו של האדם השלם. ידענו שישנם בני אדם הרוצים לסייע ולעשות רצונו של אדם גדול מהם, אפילו בעל חיים רוצים לעשות רצון אדונם, לא רק במובן הפשוט כמו כלב אל אדונו, אלא כמו חמורו של רבי פנחס בן יאיר וחמורו של רבי חנינא בן דוסא, שלא היו אוכלים את שאינו מעושר.

כיום מכיר המדע שיש רגש והבנה אפילו בצומח ומעודדים בני אדם לדבר אל העציצים שלהם ולשיר להם! ואולם מסיפור יעקב אנו למדים שאפילו הדומם כאבן רוצה לעשות רצונו של האדם השלם.

העולם נברא לשימוש האדם... אם האדם נמשך אחר העולם ומתרחק מבוראו, הנה הוא מתקלקל ומקלקל העולם עמו, ואם הוא שולט בעצמו ונדבק בבוראו ומשתמש מן העולם רק להיות לו לסיוע לעבוד בוראו, הוא מתעלה והעולם עצמו מתעלה עמו. (רמח"ל).

וכעניין זה כתב הגאון רמח"ל בספרו מסילת ישרים (פרק א') בבאור חובת האדם בעולמו: "ואם יהיה לבן חיל וינצח וינצח המלחמה מכל הצדדין, הוא יהיה האדם השלם אשר יזכה לדבק בבוראו ויצא מן הפרוזדור הזה ויכנס בטרקלין לאור באור החיים, וכפי השיעור אשר כבש את יצרו ותאוותיו ונתרחק מן המרחיקים אותו מהטוב ונשתדל לדבק בו כן ישיגהו וישמח בו.

ואם תעמיק עוד בעניין תראה כי העולם נברא לשימוש האדם, אמנם הנה הוא עומד בשקול גדול, כי אם האדם נמשך אחר העולם ומתרחק מבוראו, הנה הוא מתקלקל ומקלקל העולם עמו, ואם הוא שולט בעצמו ונדבק בבוראו ומשתמש מן העולם רק להיות לו לסיוע לעבוד בוראו, הוא מתעלה והעולם עצמו מתעלה עמו.

כי הנה עילוי גדול הוא לבריות כולם בהיותם משמשי האדם השלם המקודש בקדושתו יתברך, והוא כעין מה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (חגיגה דף יב, א) בעניין האור שגנוז הקדוש ברוך הוא לצדיקים, זה לשונם: "וכיון שראה אור שגנוז הקדוש ברוך הוא לצדיקים שמח, שנאמר (משלי יג, ט): 'אור צדיקים ישמח'".

ובעניין אבני המקום שלקח יעקב ושם מראשותיו אמרו (חולין צא, ב), "אמר רבי יצחק, מלמד שנתקבצו כלן למקום אחד והיתה כל אחת ואמרת, עלי יניח צדיק ראשו". והנה על העיקר הזה העירונו זכרונם לברכה במדרש קהלת, שאמרו זכרונם לברכה (קהלת רבה ז), "ראה את מעשי האלהים" וגו' - בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון, נטלו והחזירו על כל אילני גן - עדן ואמר לו, ראה מעשי כמה נאים ומשובחים הן, וכל מה שבראתי - בשבילך בראתי, תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי". עד כאן לשונו.

וכן כתב הרמב"ם (בהקדמה למשנה אות ח') שכל עבודתם של בני אדם (החושבים שהם עובדים לצורך עצמם או לצבור ממון) באמת הם לצורך החכם שימצא כל צורכו מזומן לפניו וכדברי האומר: "לולי המשתגעים נשאר העולם חרב".

הרמב"ם משכלל תפיסתו זו, ומקשה: שיש אדם כסיל שיש לו עבדים, ולכאורה אין זה משרת לאדם השלם?! ומתריץ: שאדם זה פעמים יצווה לעבדיו לבנות ארמון כליל יופי ולנטוע כרם חשוב, כמו שיעשו המלכים. ואפשר שיהיה הארמון ההוא מזומן לאיש חסיד יבוא באחרית הימים ויחסה יום אחד בצל קיר מן הקירות ההם, ויהיה לו דבר זה סיבה להינצל ממוות. כמו שאמר (איוב כו, יז): "יכן - וצדיק ילבש". או יקחו מן הכרם ההוא כוס יין לתרופה וינצל בו איש תמים. וכן מנהג הקב"ה אשר העביר בה הטבע "עצות מרחוק אמונה אומן".

וכעניין שאמרו בגמרא (ברכות נח, ע"א): כי בן זומא היה עומד על הר הבית והיה רואה את ישראל העולים לחוג ואומר: "ברוך שברא כל אלה לשרתנו". (וברשי: שהם חורשים וזורעים וקוצרים - והוא מוצא הכל מוכן לפניו). כי היה [בן זומא], עליו השלום, יחיד בדורו. הא למדת שכל הבריאה נוצרה כדי לשרת את האדם השלם, ורק אדם בעל נפש, ובעל אמונה גדולה בבורא עולם יזכה ויבחין בדבר.

סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה

"ויחלו והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" (כח, יב) בבעל הטורים כתב: "סולם בגימטריא ממון ובגימטריא עוני, כי זה ישפיל וזה ירים". אכן, הממון הוא כמו סולם. אם משתמש אדם בממונו לקיום מצוות, צדקה וחסד, הרי הוא עולה ממדרגה למדרגה בסולם בבחינת 'זה ירים'. אך אם משתמש בכסף רק לצורכו או שאינו מוציאו כלל, הרי הוא בכלל זה ישפיל, וכמאמר החכם: "ראיתי כסף שמור לבעליו לרעתו".

סולם בגימטריא מאה שלושים ושיש - וכן מניין צום, קול וממון. לרמז כי כל אחד מהדרכים הנ"ל היא סולם מוצב ארצה ובידו של כל אדם לעלות ולטפס על שלביו להגיע השמימה. וכמאמר רבותנו: "תפילה (קול) ותשובה (צום) וצדקה (ממון) - מעבירין את רוע הגזרה". והרי הם בבחינת סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה.

הפרשת תרומות ומעשרות:

בפרשה מבטיח יעקב לעשר, "וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך", להלן דיני מעשר ונוסח ההפרשה:

כל גידולי קרקע הגדלים בארץ ישראל בבעלות יהודי, חייבים בתרומות ומעשרות. וכל גידול קרקע שאינו ידוע אם הופרשו ממנו תרומות ומעשרות או לא, הרי הוא בחזקת דמאי, וחייב להפריש ממנו תרומות ומעשרות בלי ברכה וה"ה לפירות שביעית. ואם ודאי שלא הופרשו ממנו תרומות ומעשרות מפריש בברכה, דהיינו שלפני שיפריש יברך את הברכה ואחר כך יאמר את נוסח ההפרשה:

[בשנים ג, ו, לשמיטה מפריש מעשר עני ואילו בשנים א, ב, ד, ה מפריש מעשר שני.

שנת תשפ"ה היא שנה שלישית למעשרות ולפיכך מפרשים מעשר עני].

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַפְרִישׁ

תְּרומות ומעשרות:

אם צריך להפריש מעשר שני - בפירות של שנים אבד"ה

לפני שיאמר את נוסח פדיון מעשר שני, אם מעשר טבל ודאי [לא משנת השבע] יברך גם ברכה זו:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל פְּדִיּוֹן

מֵעֵשֶׂר שָׁנִי:

נוסח הפרשת תרומות ומעשרות:

לוקח מן הפירות מעט יותר מאחוז ומבדילו מן הפירות ואומר:

יִתֵּר מֵאֶחָד מִמָּאָה שֵׁשׁ כָּאֵן הָרִי הוּא תְּרוּמָה גְּדוּלָּה בְּצֵד צָפוֹנוֹ (אם מעשר כמה מינים יחד יאמר - כָּל מִין עַל מִינוֹ): אוֹתוֹ אֶחָד מִמָּאָה שֵׁשׁ כָּאֵן וְעוֹד תִּשְׁעָה חֻלְקִים כְּמוֹתוֹ בְּצֵד צָפוֹנוֹ שֶׁל הַפְּרוֹת (אם מעשר כמה מינים יחד יאמר: כָּל מִין עַל מִינוֹ) הָרִי הוּא מֵעֵשֶׂר רִאשׁוֹן:

אוֹתוֹ אֶחָד מִמָּאָה שְׁעִשִּׁיתוֹ מֵעֵשֶׂר רִאשׁוֹן, עֲשׂוֹי תְּרוּמַת מֵעֵשֶׂר (אם מעשר כמה מינים יחד יאמר - כָּל מִין עַל מִינוֹ): וּמֵעֵשֶׂר עֲנִי בְּצֵד דְּרוֹמוֹ (אם מעשר כמה מינים יחד יאמר - כָּל מִין עַל מִינוֹ): וְאִם צָרִיךְ מֵעֵשֶׂר שָׁנִי יִהְיֶה מֵעֵשֶׂר שָׁנִי בְּדְרוֹמוֹ (אם מעשר כמה מינים יחד יאמר - כָּל מִין עַל מִינוֹ), וּמִחֻלָּל הוּא וְחוֹמָשׁוֹ עַל פְּרוּטָה בְּמִטְבֵּעַ שִׁיחֲדָתִיהָ לְחֻלּוֹל מֵעֵשֶׂר שָׁנִי: אִם הוּא רִבְעִי יִהְיֶה מִחֻלָּל הוּא וְחוֹמָשׁוֹ עַל פְּרוּטָה בְּמִטְבֵּעַ שִׁיחֲדָתִיהָ לְחֻלּוֹל מֵעֵשֶׂר שָׁנִי וּרְבִיעִי:

מכון התורה והארץ מאפשר לציבור הרחב לקיים את מצוות המעשר מהלכתה, מגוי בטלפון: 08-6847325

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ו

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לרשות: ציפור וידועש לוי. שרה בת שמחה, ביבה אלימלך. עור בן עישה. תקוה בת עזיהו. אלגרה בת גיא. אסתר בת ודבה. מול בת עולה. אברהם בן רחל. רחמים בן סולטנה. ודאל בן אביגיל. אליה בת סלחה. ישי ורחל לוי. דנה בת ודדה. ענן בת רחל. מיכל מוריה אדרי. יוסף בן מיכל. דוד ביטון חי"ו. לוסת: יוסף ושירי בן דוד חי"ו. להחזרת נעדר: צה"ל ושבויו ובהם: אורון שאול, הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, יהודה כץ, צבי פלדמן. וכל החסופים והשביים בעזה! לעילוי נשמת: דוד יוסף. דוד מ' אליה. דוד אברהם צוקרמן. רבי מסעוד מלול. רבי יצחק שושן. רבי יעקב שושן. יונה וזה. סופר מנחם. יצחק דרעי. רבי אברהם בן שמואל אלעזר. מנחם חיים דרעי. מיר חנוך. ישראל אברהם טוק. שלמה בן מרים. יצחק ונחמיה אטיאם. אורן מועלם. אליה טייטל. דוד גרסובר. מיר פליקס. מרים קדושים. עמוס דמרי. רבי שלמה סינצוב משה יהודה. יצחק זקן בן סליק. נעים משה. אמנון נסים וסליקה שושן. אליס טובל. מיריה שמעון. יפה גורי. יונה קלון. סימ בת חנוך. לויטשבת משה עשרה. חנה יצחק. אסתר חדר. אסתר בת תורא. אליה בת פריחה. תירצה ויטון. אסתר ועבר חנוך. דניאל אלמליח. מנחם הלוי. דוד טובל. מיכל עכר. אריה בן שמעון. ציונה בת דוד. יצחק ולאח אסתר. וזה. אליה אדרי. עזיה עמוס. רות יעקב. דוד רחל לוי. יונה ויוסף שרעבי. מרים יהודה. שמואל למנבר. נעמה בת מנחם. ליאור רחמים. זק טל. עליזה מועלם. עליזה כח. שרה אליהל. דוד ופריחה כח. שמעון בן רחל. אברהם אדרי. יוסף אלקובי. מיסאל וענקין. חסידה ששפוטש. עישה דהן. ברכה סופר. כמיסה דדי. רפי עשור. אתי ופרני. מעין וסדר עשור. כמשה כח. מרים בת רחל. נאה כח. אליה שחר. אורטל מבורך. יצחק ושנחה אליה. אורי יצחק אליה חי"ד. יצחק בן פנינה ז"ל. ולע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדור, שושנה רוזה, רפאל פריצי, וציציליה צילה לבית משפחת ציטרון חי"ד. אברהם ולאח ציטרון ז"ל. למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה